ISSN 0125-7447 VOLUME 26 NUMBER 4 JANUARY 27, 1995
กองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

รายงาน การเฝ้าระวังโรคประจำสัปดาห์
WEEKLY EPIDEMIOLOGICAL SURVEILLANCE REPORT

DIVISION OF EPIDEMIOLOGY MINISTRY OF PUBLIC HEALTH

สารบัญ CONTENTS

โรคอุปาทานกลุ่มระบาดในโรงเรียนประถมศึกษา ก. จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ.2536 41

โรคอุปาทานกลุ่มระบาดในโรงเรียนประถมศึกษา ก. จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ.2536

บทนำ

ในวันที่ 29-30 กันยายน 2536 กองระบาดวิทยาได้รับรายงานข่าวจากหนังสือพิมพ์ว่า มีเด็กนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่ง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เกิดอาการชักกระตุก หวีดร้องและเป็นลมสลบไป เมื่อฟื้นขึ้นมาได้เล่าให้ฟังว่า ขณะสลบไปมีหญิงแก่คนหนึ่งผมขาวโพลน นุ่งผ้าแดงห่มแดงมาชวนให้ไปอยู่ด้วย ชาวบ้านร่ำลือกันว่าเป็นผีเข้า คณะแพทย์ในโครงการศึกษาและฝึกอบรมทางระบาดวิทยา เจ้าหน้าที่จากกองระบาดวิทยาร่วมกับจิตแพทย์และเจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลสวนสราญรมย์ จังหวัดสุราษฎร์ธานีและเจ้าหน้าที่จากสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ดำเนินการสอบสวนโรคในระหว่างวันที่ 5 - 8 ตุลาคม พ.ศ.2536 วันที่ 25 - 29 ตุลาคม พ.ศ.2536 และวันที่ 15-19 พฤศจิกายน พ.ศ.2536

วัตถุประสงค์

1. เพื่อยืนยันการวินิจฉัยโรคอุปาทานกลุ่ม
2. เพื่อศึกษาลักษณะทางระบาดวิทยาในด้านบุคคล เวลาและสถานที่ของการเกิดโรคอุปาทานกลุ่มครั้งนี้
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดโรคอุปาทานกลุ่ม
4. เพื่อหามาตรการควบคุมและป้องกันการเกิดโรคอุปาทานกลุ่ม

วิธีการศึกษา

1. การศึกษาระบาดวิทยาเชิงพรรณนา

1.1 ยืนยันการวินิจฉัยโรคและค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติม โดยกำหนดคำจำกัดความและเกณฑ์การวินิจฉัยดังนี้

จากบันทึกรายชื่อนักเรียนที่มีอาการป่วยในช่วงเดือนกันยายนของโรงเรียนและจากการสอบถามนักเรียนทั้งหมด นักเรียนที่มีอาการจะถูกคัดเลือกเข้ามา โดยผู้ป่วย หมายถึง นักเรียนที่มีอาการต่าง ๆ ต่อไปนี้ อย่างน้อย 2 อาการ เพียงครั้งใดครั้งหนึ่ง ได้แก่ กรีดร้อง ร้องไห้ ดิ้น ไม่รู้สึกตัว เห็นภาพหญิงแก่นุ่งแดงห่มแดง

ขณะไม่รู้สึกตัว ในระหว่างวันที่ 1 กันยายน พ.ศ.2536 ถึงวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ.2536 และได้รับการยืนยันการวินิจฉัยโรคจากจิตแพทย์

หลังจากคัดเลือกผู้ป่วยด้วยเกณฑ์ที่กำหนดแล้ว ได้ดำเนินการเพื่อรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วย ดังนี้

1.1.1) สัมภาษณ์ผู้ป่วยทุกราย โดยเจ้าหน้าที่ที่ผ่านการอบรมการใช้แบบสัมภาษณ์แล้ว ใช้แบบสอบถามปลายเปิดและปลายปิด เพื่อรวบรวมรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน อาการป่วย ลักษณะของครอบครัว ความรู้สึกต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น ความรู้สึกต่อการที่เพื่อนป่วย ความรู้สึกต่อบ้านและหมู่บ้าน ความรู้สึกต่อโรงเรียนและครู เป็นต้น

1.1.2) เก็บรวบรวมข้อมูลผลการสอบประจำปีการศึกษา 2535 จากบันทึกของโรงเรียน

1.1.3) ทำการทดสอบทางจิตวิทยาโดยนักจิตวิทยา จากโรงพยาบาลสวนสราญรมย์ โดยวิธี Progressive Matrices, Sentence Completion Test และ Rorschach test ในระหว่างวันที่ 25-29 ตุลาคม และวันที่ 15-19 พฤศจิกายน พ.ศ.2536

1.2 ศึกษาลักษณะทางสังคมและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเจ้าหน้าที่สัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.2.1) สัมภาษณ์ผู้ปกครอง ใช้แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับความรู้สึกต่อเหตุการณ์ครั้งนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน

1.2.2) สัมภาษณ์ครู ผู้ใหญ่บ้าน พระและชาวบ้านที่ไม่มีบุตรหลานเรียนอยู่ในโรงเรียนแห่งนี้ โดยใช้แบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน

2. ศึกษาระบาดวิทยาเชิงวิเคราะห์ โดยใช้การศึกษาแบบ Case-control กำหนดให้ กลุ่มผู้ป่วย หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนแห่งนี้และได้รับการยืนยันการวินิจฉัยจากจิตแพทย์ว่า เป็นโรคอุปาทาน และกลุ่มควบคุม หมายถึง นักเรียนที่ไม่มีอาการป่วยซึ่งเป็นเพศเดียวกัน อยู่ในชั้นเรียนเดียวกันและมีที่นั่งติดกับผู้ป่วย(จำนวนกลุ่มผู้ป่วย:จำนวนกลุ่มควบคุม เท่ากับ 27: 29)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1) การศึกษาระบาดวิทยาเชิงพรรณนา ใช้อัตรา อัตราส่วน และสัดส่วน

3.2) การศึกษาระบาดวิทยาเชิงวิเคราะห์ สำหรับข้อมูลต่อเนื่องใช้ T-Test ส่วนข้อมูลไม่ต่อเนื่องใช้ Chi square หรือ Fischer's exact test

ผลการศึกษา

โรงเรียนที่มีเหตุการณ์ครั้งนี้ ตั้งอยู่ในอำเภอท่าศาลา ห่างจากอำเภอท่าศาลาประมาณ 20 กิโลเมตร และห่างจากอำเภอเมืองประมาณ 50 กิโลเมตร เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีนักเรียนทั้งหมด

373 คน และครู 13 คน แบ่งเป็นนักเรียนชาย 208 คน นักเรียนหญิง 165 คน อัตราส่วนชายต่อหญิงเท่ากับ 1.3 ต่อ 1 ระหว่างวันที่ 1 กันยายน ถึง 5 ตุลาคม 2536 มีนักเรียนได้รับการวินิจฉัยจากจิตแพทย์ว่า เป็นโรคอุปาทานกลุ่ม ในการศึกษาครั้งนี้ 27 ราย เป็นนักเรียนหญิงทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 16.4 ของนักเรียนหญิง ค่ามัธยฐานของอายุ 11 ปี (พิสัย 9 - 14 ปี) ทุกรายนับถือศาสนาพุทธ

ผู้ป่วยจะมีอาการแล้วหายเป็นปกติภายใน 5-10 นาที หลังจากนอนพักในห้องปฐมพยาบาล อาการต่างๆ ที่พบในผู้ป่วยรวมทั้งสิ้น 25 อาการ สำหรับอาการที่พบส่วนใหญ่ ได้แก่ ปวดศีรษะ, ร้องไห้, เวียนศีรษะ, ไม่รู้สึกตัว, อ่อนแรง หรือไม่มีแรง และเห็นหญิงแก่นุ่งแดงห่มแดงในขณะที่ไม่รู้สึกตัว ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 แสดงอาการที่พบมากในโรคอุปาทานกลุ่ม โรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่ง จ.นครศรีธรรมราช
วันที่ 1 กันยายน ถึงวันที่ 5 ตุลาคม 2536

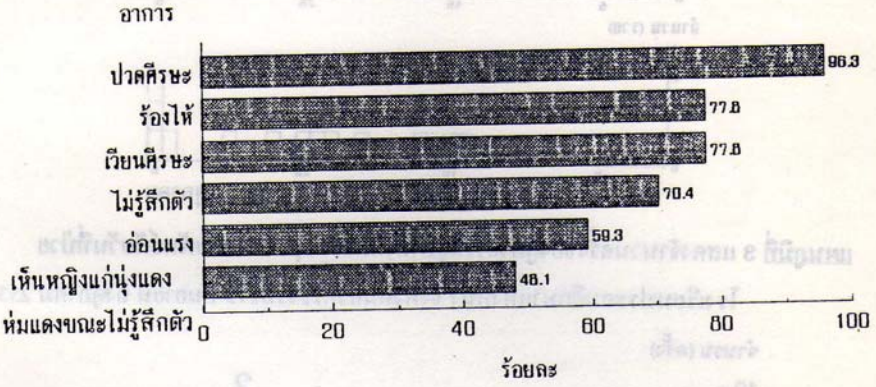

พบผู้ป่วยรายแรกในวันที่ 8 กันยายน 2536 เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต่อมามีผู้ป่วยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 หลังจากนั้น ได้เริ่มพบผู้ป่วยในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดังแผนภูมิที่ 2 ตลอดช่วงที่มีการระบาดพบว่า ผู้ป่วยมีอาการตั้งแต่ 1-9 ครั้ง จะไม่พบผู้ป่วยในวันเสาร์และวันอาทิตย์ ยกเว้นในวันที่มีพิธีกรรมทางศาสนาและไสยศาสตร์ซึ่งจะจัดขึ้นที่โรงเรียน ดังแผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 2 แสดงการกระจายผู้ป่วยโรคอุปาทานกลุ่ม ตามวันที่มีอาการ แยกตามชั้นเรียน
โรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่ง จังหวัดนครศรีธรรมราช
วันที่ 1 กันยายน 2536 ถึงวันที่ 5 ตุลาคม 2536

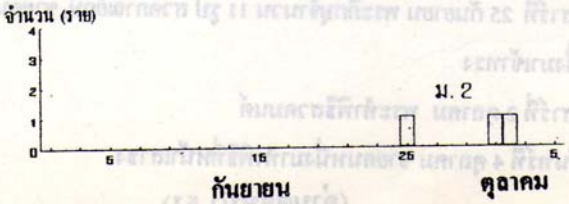

แผนภูมิที่ 2 (ต่อ)

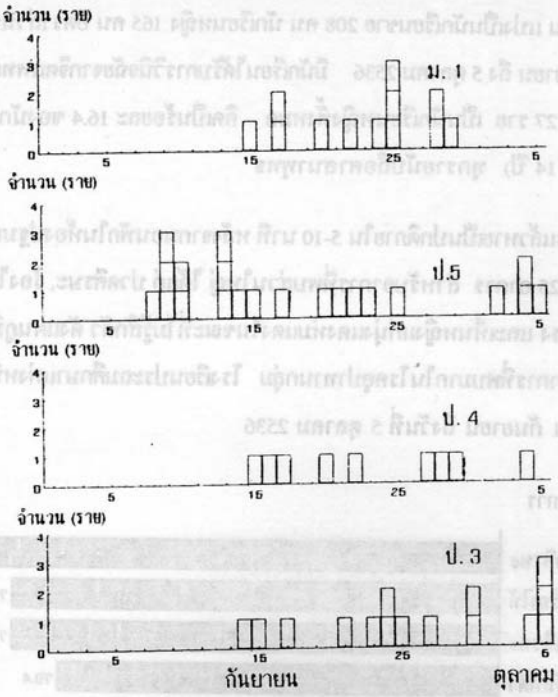

แผนภูมิที่ 3 แสดงจำนวนครั้งของผู้ป่วยโรคอุปาทานและเหตุการณ์ที่สัมพันธ์กับวันที่ป่วย โรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่ง จังหวัดนครศรีธรรมราช กันยายน ถึงตุลาคม 2536

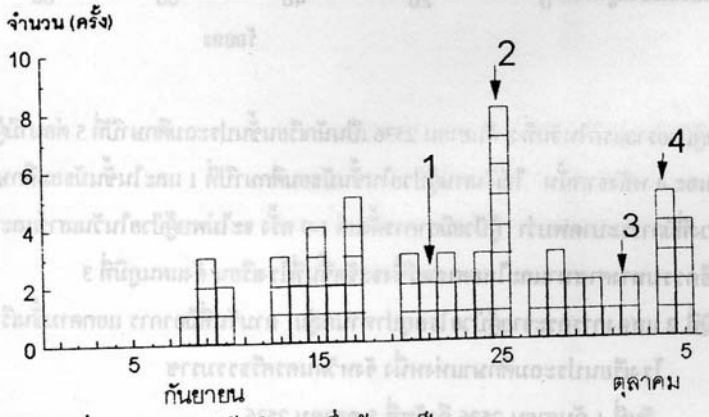

1.ในวันอังคารที่ 21 กันยายน ผู้หญิงคนหนึ่งเข้าทรงเป็นเทพ

2. ในวันเสาร์ที่ 25 กันยายน พระภิกษุจำนวน 11 รูป สวดภาณยักษ์, ชายคนหนึ่งมาเข้าทรงปู่เจ้าสมิงพราย ,แม่ชีจากวัดแห่งหนึ่งมาเข้าทรง

3. ในวันเสาร์ที่ 2 ตุลาคม พระทำพิธีสวดมนต์

4. ในวันจันทร์ที่ 4 ตุลาคม ชายคนหนึ่งมาทำพิธีที่หน้าเสาธง

(อ่านต่อหน้า 51)

โรคอุปาทานกลุ่ม (ต่อจากหน้า 44)

เมื่อพิจารณาการกระจายของผู้ป่วยตามที่นั่งเรียนพบว่า โดยส่วนใหญ่ผู้ป่วยจะมีที่นั่งติดกันหรือใกล้กัน และไม่พบนักเรียนป่วยในชั้น ป.6 ป.2/2 และ ป.2/1 ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แสดงการกระจายของผู้ป่วยโรคอุปาทานกลุ่มตามที่นั่งเรียน

โรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่ง จังหวัดนครศรีธรรมราช กันยายนถึงตุลาคม 2536

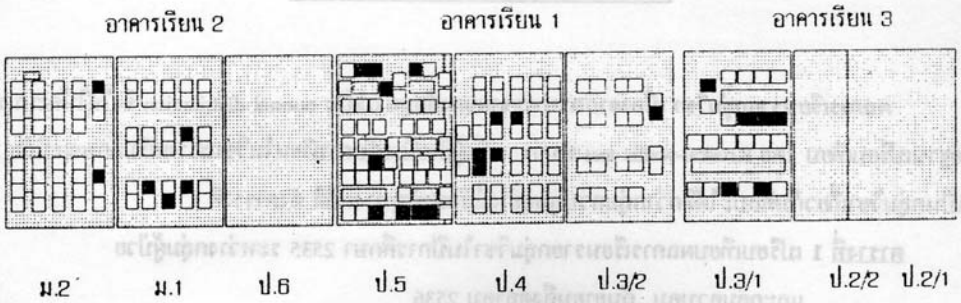

ลักษณะทางสังคม

กุมภาพันธ์ 2536 โรงเรียนจัดนำคณะนักเรียนเดินทางไปตอบปัญหาวิชาการที่จังหวัด ระหว่างเดินทางประสบอุบัติเหตุรถคว่ำ นักเรียนชายชั้น ม.1 เสียชีวิต 2 ราย คณะครูต้องรวบรวมเงินส่วนตัวร่วมแสนบาทเพื่อชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ปกครองนักเรียนที่เสียชีวิต

เมษายน 2536 โรงเรียนจัดส่งนักเรียนเข้าแข่งขันกีฬาประจำจังหวัด ผลการแข่งขันปรากฏว่า ได้รับชัยชนะ แต่เหตุการณ์ครั้งนี้กลับสร้างความไม่พอใจให้แก่ผู้ปกครอง เนื่องจากส่งแข่งขันในนามของโรงเรียนอื่น ในระยะเวลาเดียวกันผู้บริหารโรงเรียนได้มีคำสั่งให้รื้อถอนบ้านพักตำรวจตระเวนชายแดนซึ่งเคยสอนหนังสือ และปฏิบัติการจิตวิทยาระหว่างพ.ศ.2518 ถึงพ.ศ.2524 และได้ย้ายศาลพระภูมิจากที่เดิม ซึ่งสร้างความไม่พอใจให้แก่ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองมากขึ้น เนื่องจากชุมชนมีความผูกพันกับสิ่งก่อสร้างต่างๆ ที่ตำรวจตระเวนชายแดนได้สร้างไว้

ปลายเดือนสิงหาคม 2536 ครูชายหมายเลข 2 เมาสุราแล้วพูดจาก้าวร้าวต่อผู้ปกครองนักเรียนชั้น ม.2 คนหนึ่ง ขณะมีแขกมาเยี่ยมที่บ้านของผู้ปกครองในหมู่บ้าน

30 สิงหาคม 2536 ผู้ปกครองนักเรียนคนดังกล่าว ได้มาทะเลาะกับครูชายคนนั้นเนื่องจากไม่พอใจในเหตุการณ์ที่ผ่านมา และได้เกิดเรื่องชกต่อยกันในห้องพัก

ผลการศึกษาระบาดวิทยาเชิงวิเคราะห์

ได้ปรียบเทียบลักษณะในครอบครัว และพฤติกรรมของบิดามารดา พบว่า ไม่มีความ แตกต่างกันระหว่างกลุ่มผู้ป่วยและกลุ่มควบคุม

แต่เมื่อพิจารณาความรู้สึกต่อครูที่คอยสอน พบว่า กลุ่มนักเรียนที่มีความรู้สึกไม่ชอบต่อครูชายหมายเลข 2 มีโอกาสเป็นโรคอุปาทานกลุ่มมากกว่ากลุ่มที่มีความรู้สึกชอบ 3.86 เท่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

	กลุ่มผู้ป่วย	กลุ่มควบคุม	
ไม่ชอบ	18	10	Odds ratio=3.86
ชอบ	7	15	95 % CI=1.03-15.01

ผลการเรียนรายกลุ่มวิชา เนื่องจากการกระจายของข้อมูลไม่เป็น normal distribution จึงได้ให้คะแนนมัธยฐานเปรียบเทียบ โดย Kruskal-wallis test พบว่า กลุ่มผู้ป่วยมีระดับการเรียนในวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย 2 ซึ่งเป็นกลุ่มวิชาเกี่ยวกับศิลปะได้ดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบผลการเรียนรายกลุ่มวิชาในปีการศึกษา 2535 ระหว่างกลุ่มผู้ป่วย และกลุ่มควบคุม กันยายนถึงตุลาคม 2536

กลุ่มวิชา	Median score case	Median score control	P-value
ทักษะ 1	2.00	2.00	0.54
ทักษะ 2	2.00	2.00	0.97
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 1	3.00	2.00	0.67
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 2	3.00	3.00	0.13
สร้างเสริมลักษณะนิสัย 1	4.00	4.00	0.35
สร้างเสริมลักษณะนิสัย 2	4.00	3.00	**0.03**
การงานพื้นฐานอาชีพ 1	4.00	4.00	0.24
การงานพื้นฐานอาชีพ 2	3.00	4.00	0.08

การทดสอบทางจิตวิทยา

ด้านเชาว์ปัญญา ระดับเชาว์ปัญญาของกลุ่มผู้ป่วยโดยเฉลี่ยเท่ากับ 98 และกลุ่มควบคุมโดยเฉลี่ยเท่ากับ 97

ด้านบุคลิกภาพและความรู้สึกต่างๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างกลุ่มผู้ป่วยและกลุ่มควบคุม ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับบุตร ระหว่างมารดากับบุตร ระหว่างบิดากับมารดา ความสัมพันธ์กับเพื่อน ความรู้สึกต่อตัวเอง และความคาดหวังในอนาคต อย่างไรก็ตาม พบว่า กลุ่มควบคุมมีแนวโน้มในการปรับตัวต่อสถานการณ์ได้กว้างกว่าและยืดหยุ่นกว่ากลุ่มผู้ป่วย ถึงแม้กลุ่มผู้ป่วยจะมีความต้องการในการสร้างสัมพันธภาพ แต่ส่วนใหญ่ออกมาในรูปของการจินตนาการมากกว่าการกระทำ

วิจารณ์

จากลักษณะการเจ็บป่วยของนักเรียนซึ่งแสดงออกมาในลักษณะของ Dissociation แล้วหายเป็นปกติภายใน 5-10 นาที และจากการตรวจสภาพจิตโดยจิตแพทย์ ทำให้สามารถสรุปได้ว่า การระบาดครั้งนี้เป็นโรคอุปาทานกลุ่ม

การเกิดการระบาดครั้งนี้มี Setting เหมือนกับรายงานการสอบสวนโรคของนายแพทย์สงัน สุวรรณเลิศ พ.ศ.2522 และแพทย์หญิงอินทิรา พัวสกุล พ.ศ.2529 คือ เกิดในโรงเรียนและเป็นในกลุ่มนักเรียนหญิงทั้งหมด จากการศึกษาในต่างประเทศกล่าวว่า เพศหญิงถูกชักนำให้เกิดโรคอุปาทานกลุ่มได้ง่าย มักเกิดในสถานที่ที่มีการรวมกลุ่มกัน เช่น โรงเรียน วิทยาลัย การแสดงคอนเสิร์ต สถานที่ทำงาน เป็นต้น

ปัจจัยที่สร้างความเครียดที่เห็นได้ชัดเจนก่อนเกิดการระบาดครั้งนี้ เริ่มต้นจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนที่เห็นเหตุการณ์การชกต่อยกันระหว่างครูชายหมายเลข 2 กับผู้ปกครองนักเรียน และจากผลการทดสอบทางจิตวิทยา พบว่า บุคลิกภาพของผู้ป่วยมี Ego function อ่อนแอ มีการปรับตัวต่อสถานการณ์ได้ไม่ดี ทำให้เกิดการแสดงออกทางกายในระยะเวลาประมาณ 10 วันต่อมา

ปัจจัยความเครียดพื้นฐาน ได้แก่ เหตุการณ์เด็กนักเรียนชายเสียชีวิต 2 ราย ความขัดแย้งระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองกรณีย้ายศาลพระภูมิภายในโรงเรียน การใช้ชื่อของโรงเรียนอื่นในการเข้าร่วมแข่งขันกีฬาประจำจังหวัด ความรู้สึกไม่ชอบบทบาทของครูที่ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นจากผู้ปกครอง ความคิด ความเชื่อในสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ น่าจะถ่ายทอดมาถึงนักเรียนซึ่งเป็นบุตรหลาน จากผลการสอบสวนโรคไม่พบปัจจัยความขัดแย้งระหว่างครูกับครู หรือระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง แต่เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู กลับพบว่า กลุ่มผู้ป่วยมีความรู้สึกด้านลบต่อครูชายคนหนึ่งดังกล่าวข้างต้น

สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เมื่อมีการสะสมในกลุ่มผู้ป่วยซึ่งมีการปรับตัวต่อสถานการณ์ไม่เหมาะสม การใช้จินตนาการมากกว่าการใช้ความเป็นจริงในการแก้ปัญหา ย่อมทำให้เกิดอาการทางกายขึ้นมาได้ ปัจจัยกระตุ้นที่ทำให้เกิดการแพร่ระบาดทางอารมณ์ สามารถเกิดขึ้นได้จากการเห็นเพื่อนนักเรียน โดยเฉพาะในกลุ่มเพื่อนสนิทหรือนักเรียนที่นั่งอยู่ใกล้กันมีอาการไม่รู้สึกตัว กรีดร้อง ร้องไห้โดยไม่ทราบสาเหตุ บางคนเล่าให้ฟังว่าเห็นหญิงแก่นุ่งแดงห่มแดงชวนให้ไปอยู่ด้วย ความรู้สึกกลัวต่อเหตุการณ์ในกลุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพคล้ายคลึงกันทำให้เกิดการระบาดมากขึ้น

เนื่องจากวัฒนธรรมไทยมีความเชื่อเกี่ยวกับผี อิทธิฤทธิ์จากสิ่งเร้นลับและความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ต่างๆ ในกรณีนี้มีความเชื่อเรื่องอิทธิฤทธิ์ตายอดเหลือง เราคงจะไม่สามารถไปเปลี่ยนความเชื่อของประชาชนได้ทั้งหมดในระยะเวลาอันสั้น แต่สิ่งที่เราได้เห็นจากข้อมูลด้านระบาดวิทยา คือ การรวมกลุ่มทำพิธีทางศาสนาหรือไสยศาสตร์เป็นการกระตุ้นทำให้เกิดผู้ป่วยโรคอุปาทานกลุ่มได้มากขึ้น

สรุป

ระหว่างวันที่ 8 กันยายน 2536 ถึงวันที่ 5 ตุลาคม 2536 มีการระบาดของโรคอุปาทานกลุ่มในโรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่ง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้ป่วยเป็นเด็กนักเรียนหญิงทั้งหมด 27 ราย ปัจจัย

ที่มีอิทธิพลต่อการเกิดโรคอุปาทานกลุ่มครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยความเครียดพื้นฐานและปัจจัยกระตุ้น ปัจจัยพื้นฐานได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับโรงเรียน บุคลิกภาพของนักเรียนที่มีการปรับตัวไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ ปัจจัยกระตุ้นได้แก่ ความเชื่อเรื่องเจ้าที่ อิทธิฤทธิ์ของตายอดเหลือง การรวมกลุ่มนักเรียนเพื่อทำพิธีกรรมทางศาสนาและไสยศาสตร์ การเห็นเพื่อนนักเรียนมีอาการไม่รู้สึกตัว ร้องไห้ กรีดร้อง ดิ้น ทำให้มีการแพร่ระบาดทางอารมณ์มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. แยกนักเรียนที่มีอาการออกจากกลุ่มเพื่อนนักเรียน
2. หลีกเลี่ยงการทำพิธีกรรมทางศาสนาหรือไสยศาสตร์ที่ต้องมีการรวมกลุ่มผู้ป่วย
3. ให้มีการตั้งคณะกรรมการเพื่อประสานงานและแก้ไขปัญหาระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
4. อธิบายให้ครูและผู้ปกครองนักเรียนเข้าใจถึงกลไกการเกิดโรคและการป้องกัน

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้สอบสวนโรคขอขอบพระคุณผู้ที่มีรายนามดังต่อไปนี้ที่ได้ให้คำแนะนำและให้ความร่วมมือในการสอบสวนโรคอย่างดียิ่ง

1. คณะครูโรงเรียนประถมศึกษา ก. อำเภอท่าศาลา
2. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครศรีธรรมราช
3. โรงพยาบาลชุมชนท่าศาลา
4. โรงพยาบาลมหาราช นครศรีธรรมราช

เอกสารอ้างอิง

1. สงัน สุวรรณเลิศ.อุปาทานระบาดที่ชอนไพร. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย. 24: 483-498, พ.ศ.2522.

2. อินทิรา พัวสกุล, มานพ ศิริมหาราช, จันทรเพ็ญ ชูประภาวรรณ, สมบัติ แทนประเสริฐสุข, โอษฐ์ วารีรักษ์, นเรศ สุริยกาญจน์, ศิริรัตน์ เจริญวงศ์, ละเอียด วงศ์อรินทร์, พงศกร สุจริตกุล, เกษดา เลิศปัญญาสกุล, พนมศรี เสาร์สาร, ธวัช จายนียโยธิน, อมรา ทองหงษ์, สุทัศน์ มหาวรรณศรี. รายงานการสอบสวนโรคอุปาทานระบาดที่จังหวัดพะเยา กรกฎาคม-สิงหาคม 2529.

3. จันทรเพ็ญ ชูประภาวรรณ, สมบัติ แทนประเสริฐสุข, อมรา ทองหงษ์. การสอบสวนโรคอุปาทานระบาด. กองระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข. 15 กรกฎาคม 2532.

4. ประสิทธิ์ หะริณสุต. สุขภาพจิต คู่มือสำหรับครู. โรงพิมพ์พิฆเณศ. พิมพ์ครั้งที่ 1 มิถุนายน 2525.

5.Kofler.W and Wongphanich.M. Toxicopy, Toxikopie Number 6. Occupational Health Department, Faculty of Public Health, Mahidol University.

6. Small GW, Nicholi AM: Mass hysteria among schoolchildren: early loss as a predisposing factor. Arch Gen Psychiatry 1982; 39: 721-724.

7. Ruiz, M.& Lopez,J. Mass hysteria in a secondary school. International Journal of Epidemiology 1988; 17: 475-476.

8. Wessely S. and Wardle C.J. Mass Sociogenic Illness by Proxy. British Journal of Psychiatry 1990; 157: 421-424.

9. Hocking B. Anthropologic Aspects of Occupational Illness Epidemics. Journal of Occupational Medicine. 1987; 29(6): 526-530.

10. Small Gw; Propper mw; Randolph ET; Eth S. Mass hysteria among student performers. American Journal of Psychiatry 1991; 148(9); 1200-1205.

11. Selye H,C.C. Selye's guide to stress research vol.3. Van Nostrand Reinhold Company Inc. New York, U.S.A.1983:137-179.

12. Henderson, A.S. An Introduction to Social Psychiatry. Oxford University Press, New York, U.S.A.1988.

13. Bhugra D.& Leff J. Principles of Social Psychiatry. Blackwell scientific publication, 1993.

14. Kaplan H.I.& Sadock B.J. Synopsis of Psychiatry Behavioral Sciences Clinical Psychiatry. Williams&Winkines, U.S.A.1991:155-163.

ผู้สอบสวนโรค

นพ.สุรสิทธิ์ จิตรพิทักษ์เลิศ[1]	พญ.มนทกานต์ คำดี[1]	ร.อ.นพ.ราม รังสินธุ์[1]
นพ.วิวัฒน์ พืรพัฒนโภคิน[1]	นพ.ศิริศักดิ์ ธิติดิลกรัตน์[1]	คุณประหยัด ก้อนทอง[2]
คุณสำเริง ภู่ระหงษ์[2]	คุณศิริวรรณ จันทรวิโรจน์[3]	คุณสุนันทา เชาวลิต[4]
คุณอนงค์ มีพวกมาก[4]	คุณปรียา ฟุ้งตระกูล[4]	นพ.วีระ ชูรุจิพร[5]
คุณวรารัตน์ ว่องอภิวัฒนกุล[5]	คุณธิดารัตน์ ศรีสุโข[5]	คุณวีณา มิ่งเมือง[5]
คุณชุลีพร ชูวงค์[5]	คุณวิไลลักษณ์ หฤหรรษพงศ์[5]	คุณอรวรรณ หนูแก้ว[5]
คุณจิตรา สุภัทรกุล[5]	คุณอภิลดา เทพสุยะ[6]	คุณกัลยาณี สุเวทเวทิน[6]

1. แพทย์โครงการศึกษาและฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านเวชศาสตร์ป้องกัน
2. กองระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข
3. ฝ่ายแผนงานและประเมินผล สาธารณสุขจังหวัดนครศรีธรรมราช
4. โรงพยาบาลท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
5. โรงพยาบาลสวนสราญรมย์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
6. ศูนย์ระบาดวิทยาภาคใต้ จังหวัดสงขลา

ผู้ดูแลการสอบสวนโรค พญ.ชไมพันธุ์ สันติกาญจน์ กองระบาดวิทยา
นพ.วิชัย เอกพลากร กองระบาดวิทยา